

Balonul ideologiilor

„Se spune că toți savanții de la Cambridge numesc zero *ought* și toți savanții din Oxford îl numesc *naught*.”

Apud **John D. Barrow**

„Faptul că mă aflu aici este un efect cu probabilitate scăzută, iar eu am tendința de a uita acest lucru.”

Nicholas Taleb

Cel mai ciudat lucru adus de criza globală este resuscitarea perspectivelor ideologice. Nu începe îndoială că ciudățenia este un derivat al lipsei de înțelegere. În acest caz, opacitatea cauzelor și ineficiența soluțiilor crizei au generat recursul masiv la suficiența ideologiilor.

Faptul că se proferează capitalismul sau socialismul arată cât de greu de suportat este ignoranța în fața neputinței de a face lucrurile să meargă normal. În loc să devină un obiect de studiu pentru a-i înțelege resorturile, criza a ajuns să fie terenul de încercare al retoricii doctrinare. Că acum o tabără, a romanticilor, vede din nou mugurii revoluției, iar cealaltă, a atașailor, speră ca piața să-și niveleze eșecurile pare să se întâmple ceea ce se întâmplă de la Platon încoace: o dispută pentru asumția că ideile generează realitatea!

Din păcate, disputa din ultimul timp capătă forme agresive. Ea este alimentată de experiența câștigătoare a intoleranței metisate cu exaltarea majorității motivate ideologic. Criza oferă prilejul taberelor belicoase să se excite la gândul că dezastrul perfect ține de victoria celeilalte părți. Bătălia se poartă tot pe baricadele ridicate cu mobilierul scos din birourile internaționalelor. Așa se face că după răsunătoarea trâmbiță a căderii Sodomei acum se dă replica perechii sale biblice. În locul decelării cauzelor crizei se recurge la trâmbițarea soluției finale a Gomorei capitaliste.

Ceea ce este neobișnuit constă în faptul că fiecare se așteaptă ca profeția lui să se împlinească. Numai că geografic suntem în altă parte, unde inspirația biblică nu ține loc de realitate. Dincolo de ideologii se trasează sensul unui spațiu global de care trebuie să ținem seama pentru a face posibilă înțelegerea.

Sodoma și Gomora sunt relicvele ideologiilor aparent diferite în formă, dar identice în consecințe. Ambele s-au lustruit drept sisteme de control ierarhic, una focalizând ambiția pe controlul puterii, iar cealaltă pe controlul avuției. La limită, puterea și avuția s-au dovedit interșanjabile, de unde și asemănarea dintre cele două sisteme. Ele au supralicitat mecanismele de control până la eșuare – în cazul Sodomei, până la colaps – în cazul Gomorei. Planul Sodomei și piața Gomorei s-au dovedit a fi formulele

excesului: plan, tot mai mult plan! /piață, tot mai multă piață! Ambele au urmat calea obsesivă a ultimei frontiere, până la a scoate din calcul, pentru a reuși, regula naturii umane de a nu face salturi altfel decât în neant.

Planul, un instrument rațional folosit irațional, și piața, un instrument natural folosit abuziv, duc fără excepție la colaps. Ceea ce oferă impulsul spre colaps sunt perspectivele ideologice în care sunt circumscrise cele două instrumente.

Sub acest determinism este cert faptul că nici statul, și nici piața nu ne salvează de criză. Pentru că atât statul cotropitor, cât și piața dereglementată au tendința de a fi mai mult decât ceea ce reușesc să fie ca instrumente de control. Ele sfârșesc prin a devora totul.

Consecințele nu sunt, până la urmă, diferite: statul sufocă inițiativa individuală în numele binelui social, piața centrifughează societatea nerandamentală în numele prosperității individuale. Planul masifică în folosul clanului care se menține ideologic la putere, piața distribuie avuția în folosul elitei care își legitimează puterea.

Și binele social, și prosperitatea individuală au fost, sunt și vor rămâne himere ideologice sub faldurile cărora se repetă generațional experimente de control al îndreptărilor și responsabilităților.

Clamarea pericolului revenirii la comunism este echivalentă cu scandarea eternității capitalismului. La drept vorbind, acum suntem asurziți de gălăgia preferințelor politice a căror soartă depinde exclusiv de confiscarea mecanismelor prin care omenirea își urmărește confortul.

Trebuie subliniat că sechestrarea ideologică a componentelor motorului prosperității sau bunăstării alterează legătura inversă, atât pe cea pozitivă, cât și pe cea negativă, în orice sistem social de natură spontană. Astfel el este corupt fie spre cel natural, fie spre cel artificial, adică ajunge să intre în logica ideologiilor.

Dacă această criză are ceva bun în ea, acel ceva ține de sensibilizarea conștiințelor pentru o masă critică de oameni care să consolideze trendurile evoluției dincolo de imperiile ideologiilor.

Humanitas fluctuat nec mergitur!

Marin Dinu

Sumar

Transportul rutier internațional de mărfuri în Franța. Experițe privind analiza costurilor în Germania și Olanda	
■ Laurent Guihery	3
(publicat integral în secțiunea engleză a revistei)	
Compensarea managerială bazată pe stoc și investițiile în proiecte de cercetare-dezvoltare și inovare	
■ Raluca Georgiana Năstăsescu	5
Criza și dialectica unor relații economice fundamentale	
■ Ion Pohoată, Andreea-Oana Iacobuță	19
O formă de dezvoltare a afacerilor – asocierea în cluster	
■ Elena Enache, Camelia Vechiu, Cristian Moroza	29
Managementul serviciilor sociale la nivelul Uniunii Europene din prisma provocărilor globale	
■ Carina-Elena Stegăroiu, Valentin Stegăroiu	37
Pădurile României: o dramă socioeconomică	
■ Toma Roman	49

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text:

Gabriela Ochiană

Tehnoredactare computerizată:

Nicoleta Bobocea

Coperta:

Alexandru Ion

Difuzare și abonamente:

Mircea Dinu Tel./Fax: 021/210.73.10; 021/210.63.07
021/210.63.08

Indexări în baze de date:

Research Papers in Economics (RePEc)

<http://www.ideas.repec.org>

Directory of Open Access Journals (DOAJ)

<http://www.doaj.org>

EBSCO Publishing

<http://www.ebscohost.com>

CNCSIS categoria B+

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro

Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com